

MİNİMALİZM ve “SİL GÖZYAŞLARINI ARTIK HİÇBİR ŞEY ESKİSİ GİBİ OLMAYACAK” ADLI OYUNDA MİNİMALİZMİN İZDÜŞÜMLERİ

Onur Özcan *

Özet

Minimalizm 1960'lı yıllarda ortaya çıkan soyuta karşı, gerçekçiliği görev edinmiş bir akımdır. Sadeliği, en azı ve saflığı ilke kabul eden minimalizm, birbirinden farklı birçok sanat dalını etkilenmiş ve bu doğrultuda minimalist eserler ortaya çıkmıştır. Resim, müzik, sinema, mimarlık, heykel, edebiyat gibi birçok sanat dalında minimalizmin etkisi görülmüştür. Minimalizm'den etkilenen sanat dallarından biri de tiyatrodur. Minimalist tiyatrodaki gerçeklik illüzyonu yaratılmaya çalışılır. Gerçeklik illüzyonu için ise doğallık çok önemlidir. Sahne tasarımı, kostüm tasarımı, makyaj ve sahne aksesuarlarındaki sadelik, gerçeklik illüzyonu için önem arz eder. Abartılı tasarımların, doğal olmayan sahne ışıklarının ve fazla sayıda sahne aksesuarının minimalist tiyatrodaki yeri yoktur. Sahne mümkün olduğu kadar boşaltılmalıdır. Bunların yerine doğallığı ve gerçekliği ön plana çıkaran sahne unsurları tercih edilmelidir. Minimalist tiyatrodaki oyun doğaçlama ile ilerlerken, bir oyuncu birçok rolde oynama yetisine sahip olmalıdır. Oyunculukların şatafattan uzak, beden ile ses ilişkisini kontrol edebilen gerçekçi bir yapıda olması gerekmektedir. Bu çalışmada minimalizm penceresinden tiyatroya bakılmaya çalışılırken, Mek'an Sahne'nin "Sil gözyaşlarını artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacak" isimli oyunu minimalist tiyatro ilkelerine göre değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Minimalizm, Minimalist Sanat, Minimalist Tiyatro, Gerçekçilik,

Abstract

Minimalism is a movement that has committed on realism against the abstract that began in the 1960s. Minimalism, which accepts the simplicity, the least, and the purity, is influenced many different art branches, and accordingly minimalist works have emerged. The influence of minimalism was seen in many art branches such as painting, music, cinema, architecture, sculpture, literature. One of the art branches influenced by minimalism is theater. The illusion of reality is tried to be created in the minimalist theater. For the illusion of reality, artlessness is very important. The simplicity of stage design, costume design, make-up and stage accessories are fundamental for the illusion of reality. Exaggerated designs, unnatural stage lighting and too many stage accessories have no room in the minimalist theater. The scene should be emptied as far as possible. Instead, stage elements that accentuate artlessness and reality should be preferred. As the play continues improvisationally in the minimalist theater, a player must have the ability to play in many roles. It is necessary for the acting to have a realistic structure that can control the relation between the body and voice, far from the gaudiness. While trying to examine the theater from the minimalism perspective in this study, the Mek'an Sahne's play "Sil gözyaşlarını artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacak" is tried to be evaluated according to the principles of minimalist theater.

Keywords: Minimalism, Minimalist Art, Minimalist Theater, Realism

Giriş

Müzik, resim, heykel, mimarlık, tiyatro, sine- ma ve edebiyat gibi birçok sanat dalını etkile- yen minimalizm 60'lı yıllarda ortaya çıkmıştır. Soyuta karşı somutu ve gerçekliği kılavuz edi- nen minimalizm gösterişten uzak, yalın ve en az nesne ile kendisini ifade etmeye çalışır. Dı- şavurumculuk ve sürrealizmin doruğa çıkardığı soyut sanat anlayışının karşısında yer alan mi- nimalizm, gerçekçiliğe başka bir biçim vererek kendi anlayışını ortaya koymuştur (Antmen, 2013: 55).

Minimalizm farklı sanat disiplinlerinde ken- disini başka şekillerde göstermiştir. Resim, heykel, mimarlık, edebiyat, sinema ve tiyatrodaki kendisini başka şekillerde ifade etmiştir. Mini- malist müzikte az enstrümanlı, az notalı, ken- dini tekrar eden bir düzen vardır. Minimalist resimde düzenli bir yapı, gösterişsiz biçimselci ve yalın bir anlayış vardır. Minimalist heykelde endüstriyel malzemeler ve gerçek mekanlar kullanılır. Minimalist mimarlıkta ekonomik, az malzemeli ve işlevsel yapılar öne çıkar. Mini- malist edebiyatta süsten uzak cümleler, günlük ve sıradan hikayeler kendisini gösterir. Minima- list sinemada ise kameranın minimum düzey- deki hareketliliği ve durağanlık ifade aracıdır.

Minimalizm diğer sanat dallarında olduğu gibi tiyatroyu da etkilemiştir. Minimalist tiyatrodaki dekor, kostüm ve aksesuarların şatafattan uzak, gösterişsiz ve gerçekçi bir şekilde olması gerekmektedir. Işık doğal veya minimum dü- zeyde olmalıdır. Oyunculuklarda abartı ve fazla mimikten uzak durulmalıdır.

Günümüz Türkiye'sinde özellikle de İstan- bul'da yoluna devam eden birçok küçük tiyatro topluluğu bulunmaktadır. Bu toplulukların ortak özellikleri maddi açıdan sıkıntılarla boğuşma- larıdır. Bunun neticesinde sahneye konulan oyunlarda minimalizm etkisi dekor, kostüm, ışık ve aksesuarlarda görülür. Mekanların küçük olması ve başka biçimlere dönüşebilmesi bu sahnelerle işlevsellik kazandırmıştır. Bu tiyat- ro topluluklarının büyük çoğunluğunun ortaya koydukları tiyatro anlayışına minimalist tiyatro denmeyebilir, ancak maddi şartların yetersizliği neticesinde oyunlarını sahneledikleri mekanlar,

dekor ve kostümdeki sadelik minimalist tiyatrodan izler taşımaktadır. Bundan hareketle bu ça- lışmada Ankara'da bulunan bir tiyatro topluluğu olan Mek'an Sahne'nin bir prodüksiyonu olan Şamil Yılmaz'ın "Sil Gözyaşlarını Artık Hiçbir Şey Eskisi Gibi Olmayacak" adlı oyununu mi- nimalist tiyatro anlayışına göre irdeleyeceğiz.

1. MINİMALİZM

1.1. Minimalizm Kavramı

Minimalizm, Fransızca "En az, yalın, sade, doğal, içten" gibi anlamlara gelen "Minimal" sözcüğünden türemiştir. Kelimenin sözlük an- lamı "birey için gerekli en az veya en küçük miktar" olarak tanımlanır. Kavram ile anlatılmak istenen basitlik değildir; bir fikri net anlamıyla yan anlamdan kaçarak olduğu gibi sunmaktır. Akımın ismi "ABC Sanatı", "Cool Art", "Serial Art", "Primary Structures", "Art in Process" gibi ifadeler ile anılmış olsa da "minimal" kelimesi kadar açıklayıcı olmamıştır (Islakoğlu, 2006: 23).

Amerika'da 60'lı ve 70'li yıllarda etkin olan akım için "Minimalizm" terimi ilk defa Richard Wolheim tarafından kullanılmıştır. Wolheim akımı "içeriği en aza indirgenmiş sanat" olarak tanımlar (Güleryüz, 2014: 2).

İlk etkilerini resim ve heykel alanlarında gös- teren minimalist akımın temelindeki düşünce, Ludwig Miesvan der Rohe tarafından "Less is more" (Az çoktur) ifadesiyle özetlenmiştir. Mi- nimalizm yalınlık, nesnellik, saflık anlayışının akımıdır, "sanat sanat içindir" ilkesi içerisinde konumlandırılmıştır (Özdoğru, 2004:62).

1.2. Minimalizmin Tarihçesi

Soğuk savaş döneminde dünyada etkin olan iki güç vardır; SSCB ve ABD. Fakat ABD sa- nat alanında Avrupa'nın etkisindedir. Bu durum Amerikalı sanatçıları, sanat alanında bağımsızlık arayışlarına yöneltir. Arayış sonucu Av- rupa merkezli sürrealizm ve dışavurumculuğun karşısında yer alan gerçekçilik temelli sanatın her dalında etkili olabilecek bir akım olarak "Mi- nimalizm" ortaya çıkmıştır.

Endüstri devrimi ve teknolojik ilerleme sonu-

cu ortaya çıkan hızlı ve karmaşık yaşam tarzına alternatif olarak, doğunun Zen, Budizm vb. kültürel özelliklerden de etkilenen sakinliği, sadeliği, sessizliği temel alan minimalizm, 60'lı yıllardan günümüze kadar varlığını hissettirmektedir.

Minimalizm sanat tarihinde ABD'de eser veren plastik sanatçılar tarafından ortaya çıkarılan uluslararası çaptaki ilk harekettir. Minimalizm Pop Art, Abstract Expressionism (Soyut Dışavurumculuk) ve Post Painterly Abstraction (Geç Resimsel Soyutlama) gibi akımlar ve akıma direkt dahil olmayan Yves Klein, Frank Stella, Marcel Duchamp gibi pek çok sanatçının yapıtlarıyla ilişkilendirilmiştir (Köksal, 2007:33).

Minimalizm özellikle soyut dışavurumculuğa bir tepki olarak ortaya çıkmıştır; soyut dışavurumcuların biçimde iki boyutluluğu savunan anlayışına karşı tepki olarak üç boyutluluğu getirmiştir. Yine minimalistler soyut dışavurumcuların sanatın işlevsel olmaması gerektiği görüşünün tersine sanatın işlevsel olması gerektiğini savunmuşlardır (Düzgün, 2013: 4).

Minimalizm bir fikri, en az renk, biçim, çizgi ve malzeme ile ortaya koymaktır. Minimalist eserlerde kullanılan nesnelere olduğu gibi biçimleri değiştirilmeden sade ve basit bir şekilde kullanılırlar. Minimalist sanatçılara göre problem objeleri kalabalığa boğmadan en aza indirilmiş şekilde sunmaktır. Objelerin süsten kurtarılıp var oldukları şekilde, mekan ile ilişkilendirilerek yeniden yaratılması önemlidir (Turani, 2010:15).

Plastik sanatlardaki yansımalarıyla minimalist sanat, resim ve heykeli temel olana indirger. Burada biçim içeriğe dönüşür. Minimalist sanat ürünlerinin basit ve seri olarak üretilmeleri öngörülmektedir. Minimalist bir yapıtta geometrik düzen, sert köşeler az ya da çok renkler öne çıkmaktadır (Nergiz, 2005:11 ve Turani, 2010:15).

Minimalizm akımı sanatçıları için genel olarak mekan eserden ayrı bir şekilde konumlandırılmaz. Mekan eserle birlikte vardır, eserle bütünleşir. Minimalist yapıtlarda geometrik

formların yanı sıra olağan formları basite indirgemeye, malzemenin doğallığına ve renk olgusuna önem verilir (Güleryüz, 2014:3).

Minimalizm geleneksel gerçekçilik ile ilişkilendirilmiştir. Çünkü "gördüğün gördüğündür", "ne ise o" gibi bir anlayışa sahip olmasıdır. Bunun yanında minimalizm ve geleneksel gerçekçilik bir noktada farklılaşmaktadır: Minimalist görüşte gerçek algılara bağlı olarak değişebilirken geleneksel gerçekçilikte gerçek kurallara bağlıdır, değişmez. Bunun yanında minimalizm "dirty realism" (kirli gerçekçilik) olarak da adlandırılmıştır (Düzgün, 2013:12).

Minimalizmin gerçekçilik anlayışı; yaşamı olduğundan fazla sıradanlaştırdığı ve yoksullaştırdığı gerekçesiyle eleştirilmiştir. Yapılan bu eleştiriye göre yaşamda sıradanlıktan sadelikten fazlası da vardır. Yaşamın içinde karmaşa, aksiyon, hayal gücü de vardır, bunları olduğundan fazla bir şekilde basite almak "kirli gerçekçilik" olarak değerlendirilebilir. Resim sanatında hikayesi olmayan, müzikte neredeyse notasız ve sessiz eserler veren ve sinemada ve edebiyatta mahrem konuları ifşa etme boyutuna indirgenen minimalist anlayış kendisine göre bir gerçekçilik sınırları çizmektedir (Kıçıklar, 2010:6 ve Düzgün, 2013:12).

Minimalist sanata tepki olarak çeşitli sanatsal eğilimler ortaya çıkmıştır. Bunlardan ilki minimalizm ile neredeyse birlikte ortaya çıkan post-minimalizmdir. Post minimalizmde, minimalizmdeki belirgin sınırlar, keskin kenarlar ortadan kaldırılır. Nesnellik ve formel özellikler yerine geçici ve organik yapıtlar ortaya çıkarma gibi bir anlayış vardır. Anti form anlayışı ise minimalist sanatın aşırı kuralcılığına karşı olarak gelişen bir eğilimdir. Yine kavramsal sanat anlayışında felsefe ve düşünsel sürecin yapının nesnel varoluşundan daha belirleyici olduğu öne sürülür; düşünce nesnenin önündedir (Özdoğru, 2004:63).

1.3. Minimalist Sanat

Sanatın hemen her dalında etkili olan minimalizm, değişik sanat dallarında farklı bir ifade şekli ile anlatılmıştır ve bu nedenle diğer akımlara göre özel bir yeri vardır (Küçükler, 2015:

47).

Minimalizm, başta resim ve heykel olmak üzere, müzik, tiyatro, sinema, edebiyat ve mimarlık gibi birçok sanat dalında ifadesini bulmuştur.

Minimalist resimde figüratif unsurlar ve süslü mekanlar dışlanır. Minimalist resim genelde düzenli bir yapı temelinde kurulan parçalardan oluşan bir imaj şeklindedir. Resimde biçimselcilik ve sadecilik önemlidir.

Minimalist müzik, ritimsel tekrarlar üzerine oluşturulmuştur. Minimalist müzikte çok az nota, çok az söz, sınırlı sayıda enstrüman kullanılır. Minimalist müzisyenler Asya ve Afrika müzik kültürlerini ve ritimlerini eserlerinde kullanmışlardır. Minimalist müzik tekrarlayan ritmi ile dinleyende hipnotik bir etki yaratmaktadır. Minimalist müzik, elektronik müzik, rock müzik, klasik müzik, rap müzik gibi çeşitli müzik tarzlarını etkilemiştir. Minimalist müziğin temel özellikleri tekrarlı çalgılar, durgun armoni ve kademeli eklenen tınılardır. Günümüzün etkin müzik anlayışı olan Dub, Disco, Dj, Hip Hop, House gibi müzik türlerinin ortaya çıkmasında minimalist müzik anlayışının büyük etkisi vardır (Kaya, 2011:13 ve Gülerüz, 2014: 30).

Minimalist heykelticilikte kullanılan malzemeler fazla bir değişime uğramaz. Hazır nesnelere, endüstriyel malzemeler, metal, plastik veya çelik levhalardan yapılan yapılar basit ve büyük boyutlu geometrik biçimlerden oluşmaktadır. Bu şekilde eserde sadelik, nesnellik ve ilk bakıldığında anlaşılabilirlik oluşturulmaya çalışılır. Minimalist sanatçıların gerçek mekan kullanma eğilimleri yüksektir (Nergiz, 2005:12 ve Küçükler, 2015:8).

Minimalizmin mimarlıktaki etkisi, en az malzeme ile yalın, ekonomik ve işlevsel yapılar oluşturmaktır. Karmaşıklardan ve gereksiz süslemelerden arınmış Japon mimarisinden etkilenmiştir. Minimalist mimari ilk etkilerini New York ve Londra'da minimal butik mağazaları gösterir. Çeşitli markalar doğal, anlaşılır, sade bir anlayış ile mağazalarını tasarlamışlardır. Bu mağazaların ortak özellikleri, geniş mekanlara yerleştirilen az sayıda obje olmasıdır (Açııcı, 2006:14 ve Islakoğlu, 2006:23).

Minimalizm ABD'deki dergilerde yayımlanan kısa hikayeler ile kendini edebiyat alanında göstermeye başlamıştır. Görsel sanatlardaki azlık, basitlik ve işlevsellik gibi minimal özellikler edebiyatta da biçimsel olarak sergilenmektedir. Bu öykülerde süslü bir dil ve biçimden uzak durulmuştur. Öykülerin içerikleri genelde sıradan insanların hayatları ve günlük olaylardan oluşmaktadır. Kısa öykü ile ortaya çıkan minimalist edebiyatta daha sonra roman türünde de yapıtlar ortaya çıkmaya başlamıştır. Minimalist roman ve hikayenin günlük olağan hayatı yansıtması, önemsiz gibi görünen olayları konu edinmesi, olanı olduğu gibi anlatması bazı eleştirmenlerce gerçekçiliğe bir dönüş olarak değerlendirilmiştir (Düzgün, 2013:4).

Minimalist film ise oyunculuk ve teknik hile kullanımlarının ez aza indirildiği film türüdür. Minimalist filmde kamera hareketi çok azdır; kamera hareketleri en az şekilde kullanılmaya çalışılır. Minimalist filmde sonradan düzeltme ve yapımcının filme müdahalesi gibi etkiler önlenmeye çalışılır. Gerçekçi bir duruşa sahip minimalist filmde; oyunculuk sadedir ve genelde doğaçlama tercih edilir, dekor mümkün olduğunca sadedir, sabit kamera açıları ve doğal ışık kullanılır, yapay efektler kullanılmaz (Özdoğan, 2004:66).

İlerleyen teknoloji ile minimalist sinema yapan çok az sinemacı kalmıştır. Bu durumun önemli etkisi günümüzün hızlı ve karmaşık yaşam tarzına göre inşa edilmiş bireylerin, yapay efektler ve bol aksiyonlu filmlere daha fazla talep göstermesidir. Genellikle bağımsız duruşun ürünü olarak değerlendirilen minimalist sinema sakinliği ve durağanlığı nedeniyle sıkıcı bulunarak gişede tercih edilmemektedir.

2. MINİMALİZMİN TİYATROYA İZDÜŞÜMLERİ

2.1.Minimalist Tiyatro

Minimalizm tiyatroyu; sahne tasarımı, makyaj, dekor, oyuncu sayısı, ışık gibi alanlarda etkilemiştir. Sahnede bulunan oyuna ait ne varsa olabildiğince doğal, az, sade ve işlevsel olmalıdır. Minimalist anlayışta oyuncu doğaçlama ve

az mimik kullanımı ile öne çıkar. Sahnede yapay ışık yerine doğal ışık kullanılmaya çalışılır.

Jerzy Grotowski "Yoksul Tiyatro" adlı makalesinde Minimalist tiyatronun sahip olması gereken unsurları tanımlamıştır. Buna göre tiyatro sahnelenmesindeki her birimin sahip olması gerekenler şöyledir:

- Yönetmen seyirci ve oyuncuyla birlikte ilgilenir,
- Bir oyuncu birden çok rolde kullanılabilir,
- Doğal ışık kullanılır,
- Oyun doğaçlama ilerler,
- Oyunda kullanılan aksesuarların sayısı çok azdır ve birçok işleve sahiptir,
- Oyuncu fazla mimik kullanmaz,
- Oyunlarda önce beden sonra ses gelir; oyuncu beden ve ses demektir. Ses hareketi destekler. Hareketle anlatılan bir ifade için ilaveten söz ve ses kullanılmaz.
- Makyaj yoktur (Özdoğan, 2004:64).

Minimalist tiyatro gerçekçi tiyatro kapsamında değerlendirilebilir. Gerçekçi tiyatrodaki seyircinin, izlediği rol kişinin duygularını hissederek onunla empati kurması amaçlanır. Bu amaç için bir gerçeklik illüzyonu yaratılarak, seyircinin bir oyun değil gerçek bir yaşam kesiti izlemekte olduğuna inandırılması sağlanmaya çalışılır. Minimalist tiyatrodaki aranan gerçeklik illüzyonunun yaratılması için üç etken vardır; oyun metni, sahnedeki duyusal unsurlar ve oyunculuk. Minimalist tiyatrodaki Samuel Beckett oldukça önemli bir yer tutmakla birlikte, az olan çoktur ilkesinden yola çıkarak, oyunlarında karakter sayısı, eylem ve biyografik bilgilere olabildiğince az yer vererek, dialogları keskin ve lekesiz tutmaya özen göstererek gerçekleştirmiştir. Benzer şekilde Jonhathan BARTH' da Beckett gibi iki unsuru minimalizm ışığında sadeleştirmiştir. Bunları özellikle yazı stilinde ve cümle yapısında kelime kullanımı üzerinden diğerini ise, kullanılan malzemeleri azaltarak yapmayı hedeflemiştir (Neikirk, 2015:

4). Jerzy Grotowski ise yoksul tiyatro terimi ile minimalizm örneği göstermektedir. Kavramın yoksul olarak adlandırılması 1950'lerde, zengin tiyatrosunun teatralliklerinden ve teknolojisinden uzak tutularak, aktörün ses ve vücut hareketleri ile zenginleştirilmesi etken olmuştur. Bu tarz bir

tiyatronun makyaj, kostüm, ışık ve ses gibi malzemelerden arındığı, her şeyin daha günlük ve sade olduğu görülmektedir. Burada önemli olan gerçekliğin ve günlük yaşamın ön planda olmasıdır (Neikirk, 2015:

5). Gerçekçi tiyatrodaki gerçeklik illüzyonu yaratmak için gereken üç unsurdan en önemlisi oyunculuktur. Seyirci ancak oyuncunun hissettiği duyguları hissedecektir. Oyuncu, duyguları taklit etmemeli, sahnede o duyguları hissederek ifade etmelidir. Oyuncunun abartıdan uzak fazla mimik kullanmadan sade bir oyunculuk örneği sergilemesi minimalist tiyatronun gerçekçi anlayışına uygun düşerken seyircinin empati kurmasına da yardım eder (Özüaydın, 2013:108).

Minimalist tiyatrodaki gerçeklik illüzyonu yaratılırken doğallık da büyük önem arz eder. Bu da hem oyunun sahne tasarımı, kostüm tasarımı, makyaj ve sahne aksesuarlarındaki sadeliğiyle ve gerçekçiliğiyle sağlanır. Minimalist tiyatrodaki makyajın, şatafatlı aksesuarların, abartılı tasarımların ve doğal olmayan sahne ışıklarının sadeliği bozması ve dolayısıyla gerçekçi anlayışı bir anlamda yok etmesi seyirciyi oyundan uzaklaştıracağından, bu gibi sahne unsurları minimalist tiyatrodaki kullanılmazlar. Bunların yerine sahnede doğallığı ve gerçekçiliği ön plana çıkaran sahne unsurları tercih edilmektedir.

Bir anlamda sahne aksesuarlarına ve dekor parçalarına boğulmamalıdır.

Sahnedeki duyusal unsurlarda gerçeğe benzemek adına yaratılmaya çalışılan illüzyon bozulabilir. Özellikle dekor ve aksesuarlar gibi görsel öğeler gerçeğe tıpa tıpa benzediklerinden dolayı seyirciyi gördüğü ile bildiğini karşılaştırmaya iterek oyundan uzaklaştırır. Bu yüzden sahnede bütün yerine bütününü simgeleyen nesnelere kullanılmalıdır. Sahne olabildiğince boşaltılmalıdır (Özüaydın, 2013:116).

2.2. Bir Örnek İnceleme: Mek'an Sahne'nin "Sil Gözyaşlarını Artık Hiçbir Şey Eskisi Gibi Olmayacak" Adlı Oyununun Minimalist Tiyatro İlkeleri Açısından İncelenmesi

Mek'an Sahne'nin sahnelediği "Sil gözyaşlarını artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacak" oyunu Şamil Yılmaz tarafından yazılmış, Cansu Yumuşak tarafından sahnelenmiştir. Oyunda, yetimhanede büyümüş, sokaklarda yatan Mustafa'nın Gezi Parkı olayları sırasında Ankara'da yaşanan toplumsal olaylara şahit olması kendi ağzından anlatılır. Mustafa, bu toplumsal olaylar sırasında kendisini öteki hissetmeyeceği insanların yanında bulur. Bu süreç içinde başından geçen olaylar hayata bakışını değiştirir.

Oyun tek kişiliktir. Sahnede bir sandalye haricinde başka bir dekor yoktur. Oyuncu hareketlerini bu sandalye çevresinde gerçekleştirir. Oyunda bali ve tütün aksesuar olarak kullanılmıştır. Oyuncunun elindeki bu aksesuarlar gerçeklik duygusunu seyirciye hissettirmiştir. Oyunda söylenen arabesk şarkılar seyircinin oyuna adaptasyonunu arttırmıştır. Oyuncunun duygu durumunu seyirciye yansıtabilmesi, seyircinin oyun kişisi ile empati kurması açısından önemlidir.

Oyundaki kostüm seçimlerindeki abartısızlık, aksesuarlardaki sadelik oyun ile seyirci arasındaki kurulan bağ minimalist tiyatro anlayışı açısından önemlidir. Oyundaki ışık kullanımının duygu değişimine bağlı olarak değişim göstermesi tercih edilmiştir. Bunun yanında ışık seçimi tek ışıkla sağlanmıştır. Sahnede aksesuarların azlığı dekor ve kostümdeki sadelik, makyaj kullanımının olmaması gerçekçi bir atmosfer yaratmaya olanak sağlamıştır.

Oyun minimalist tiyatro özellikleri açısından değerlendirilirse;

- Oyundaki dekor, kostüm ve aksesuarların az ve işlevsel oluşu minimalist tiyatro anlayışının sadeliğine ve gerçekliğine uygundur.

- Oyunda tek bir kişi tek bir rolü oynamaktadır.
- Oyunda ışık tek bir ışıkla sağlanmıştır.
- Sahnede, madde bağımlısı bir sokak çocuğunun canlandırılmasında gerçekçi bir ifade yaratmıştır
- Oyunda doğaçlamalar yapılsa da oyun metnine sadık kalınmıştır.
- Oyunda makyaj kullanımı az seviyededir.

Sonuç

Elde ettiğimiz verilerin ışığında, bu çalışmada; minimalizm ve minimalizmin tiyatroya izdüşümleri bir örnek inceleme ile ortaya konulmaya çalışılmış ve Mek'an Sahne'nin "Sil gözyaşlarını artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacak" oyunu minimalist tiyatro ilkelerine göre değerlendirilmiştir.

Minimalist sanatı özetleyecek olursak; birçok sanat dalını etkisi altına alan minimalizm, yalınlığı, sadeliği, doğallığı ve hep en azı ilke edinerek gerçeklik illüzyonu yaratmaya çalışmıştır. Resim, heykel, edebiyat, sinema, müzik gibi birçok sanat dalında minimalizm etkisi görülmüştür. Minimalist tiyatro da diğer sanat dalları gibi yalın, abartıdan ve gösterişten uzak bir anlayışa sahiptir. Minimalist tiyatro anlayışı; dekorda, kostümde, ışıkta, makyajda, aksesuarlarda ve oyunculuklarda yalınlık ve doğallığı en az malzeme ile ortaya koymaktır. Sahnede oyuna hizmet etmeyen hiçbir nesnenin ya da hareketin yeri yoktur. Her nesne ya da hareketin bir amacı bir işlevi olmalıdır.

Sonuç olarak Mek'an Sahne'nin "Sil gözyaşlarını artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacak" oyunu minimalist tiyatro anlayışından izler taşımaktadır. Dekorun sadece bir sandalyeden ibaret olması, kostümün sade ve gerçekçiliği, tek bir ışığın olması ve aksesuarların işlevselliği oyundaki minimalist yaklaşımlara işaret eder. Bunun yanında oyunculuğun abartıdan uzaklığı ve az mimik kullanımı minimalist tiyatro anlayışının bir karşılığı olarak kabul edilebilir.

KAYNAKÇA

Açııcı, F. K. (2006). İç Mekan Örgütlenmesinde Sınır Ögeleri: Postmodern ve Minimal Mekanlar. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Antmen, A. (2013). 20.Yüzyılda Batı Sanatında Akımlar. İstanbul: Sel Yayıncılık.

Döl, A. ve Avşar, P. (2013). "Minimalizm Akımı Kapsamında Nesne Anlayışının Yeniden Değerlendirilmesi". İdil Dergisi, s. 2, 10.

Düzgün, Ö (2013). Toby Litt'in King Death Adlı Yapıtında Minimalist Ögeler. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Güleryüz, G (2014). Minimalizm ve Steve Reich'in Klavyeli Vurma Çalığılar İçin Yapılmış Yapıtlarının Biçim Analizi. Sanatta Yeterlilik Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.

Islakoğlu, P. M. (2006). Minimalizm Kavramı ve Mimarlıkta Minimalist Yaklaşımlar. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Kaya, İ. (2011). Sinemada Minimalizm ve 2000 Sonrası Türk Sinemasında Minimalist Yaklaşımlar. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kıcıklar, S. (2010). Abbas Kiarostami Örneğinde Minimalizm. Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Küçükler, T. (2015). Heykelde Minimalizm. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Köksal, A. (2007). "Minimalist Sanatta Bir Ressam Ve Bir Besteci: Stella Ve Glass". Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi, s.47, 31-42.

Neikirk, Anna (2015). Making Theatre Special Without Special Effects You Better Sit Down: Tales from My Parents' Divorce. Yüksek Tezi, University of Louisville, Kentucky.

Neğiz, F. (2005). Minimalist Mekanların Tasarım Özellikleri ve Görsel Niteliklerinin Mimarlığın Bazı Temel Ögeleri Aracılığıyla Konut Tipolojisi Kapsamında İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Özüaydın, N. U. (2014). "Tiyatroda Gerçeklik İllüzyonunun Yaratılmasında Oyuncunun Sahiciliğinin Önemi". Süleyman Demirel Üniversitesi GSF Dergisi, s.12, 116.

Özüdoğru, P. (2004). Minimalizm ve Sinema. İstanbul: Es Yayınları.

Turani, A. (2010). Dünya Sanat Tarihi. İstanbul: Remzi Kitabevi.